

USAID
FROM THE AMERICAN PEOPLE

**USAID PROJECT FOR MEDIA
LEGAL REFORM AND
RESPONSIBLE MEDIA**

**ЦЕНТАР за
РАЗВОЈ на
МЕДИУМИ**

**МОНИТОРИНГ НА СПРОВЕДУВАЊЕТО НА
МЕДИУМСКОТО ЗАКОНОДАВСТВО, НА
МИНИСТЕРСТВОТО ЗА ИНФОРМАТИЧКО
ОПШТЕСТВО И АДМИНИСТРАЦИЈА,
НА СОБРАНИЕТО НА РЕПУБЛИКА
МАКЕДОНИЈА, НА АГЕНЦИЈАТА ЗА АУДИО
И АУДИОВИЗУЕЛНИ МЕДИУМСКИ УСЛУГИ
И НА МАКЕДОНСКАТА РАДИОТЕЛЕВИЗИЈА**

СКОПЈЕ, ЈУЛИ 2015

ПРОГРАМА НА УСАИД ЗА ЗАЈАКНУВАЊЕ НА НЕЗАВИСНИТЕ МЕДИУМИ ВО МАКЕДОНИЈА,
ПРОЕКТ ЗА ОДГОВОРНИ МЕДИУМИ И ЗАКОНОДАВНИ РЕФОРМИ ВО МЕДИУМСКАТА СФЕРА

Оваа публикација/извештај е подготвен/а од стана на Центарот за развој на медиуми со великодушна поддршка на американскиот народ преку Агенцијата на САД за Меѓународен Развој (УСАИД). Мислењата изразени во оваа публикација му припаѓаат на Центарот за развој на медиуми и не ги изразуваат ставовите на Агенцијата на САД за Меѓународен Развој или на владата на Соединетите Американски Држави.

МОНИТОРИНГ НА СПРОВЕДУВАЊЕТО
НА МЕДИУМСКОТО ЗАКОНОДАВСТВО, НА
МИНИСТЕРСТВОТО ЗА ИНФОРМАТИЧКО
ОПШТЕСТВО И АДМИНИСТРАЦИЈА,
НА СОБРАНИЕТО НА РЕПУБЛИКА
МАКЕДОНИЈА, НА АГЕНЦИЈАТА ЗА АУДИО
И АУДИОВИЗУЕЛНИ МЕДИУМСКИ УСЛУГИ
И НА МАКЕДОНСКАТА РАДИОТЕЛЕВИЗИЈА

ВТОР КВАРТАЛЕН ИЗВЕШТАЈ ЗА 2015

(АПРИЛ – ЈУНИ 2015)

ПОДГОТВИЛЕ:

ЕЛЕНА КОСТОВСКА

М-Р ВИКТОР ВАНГЕЛОВ

СКОПЈЕ, ЈУЛИ 2015

ВОВЕД

Центарот за развој на медиуми (ЦРМ), во периодот април – јуни 2015 година, следејќи ја примената на Законот за аудио и аудиовизуелни медиумски услуги (ЗААМУ) и Законот за медиуми (ЗМ), ја набљудуваше работата на Агенција за аудио и аудиовизуелни медиумски услуги (АВМУ) и работата на Македонската радиотелевизија (МРТ).

Примената на законите главно се анализира преку влијанието што законските одредби го имаат врз надлежните институции и медиумите. Во однос на набљудувањето на работата на АВМУ и на МРТ, во овој период, поблиску беше следен процесот на избор на дел од органите, начинот на работа, но и транспарентноста и отчетноста во нивната работа.

Како алатки за набљудување беа употребени: непосредното следење на седниците на АВМУ и на Собранието (оние кои се однесуваат на спроведувањето на медиумските закони), анализа на документите објавени на интернет страниците на институциите, правото на слободен пристап до информации од јавен карактер, како и непосредна комуникација со засегнатите страни.

ЦРМ овој мониторинг го спроведува во рамките на Програмата на УСАИД за зајакнување на независните медиуми во Македонија, Проект за одговорни медиуми и законодавни реформи во медиумската сфера

АГЕНЦИЈА ЗА АУДИО И АУДИОВИЗУЕЛНИ МЕДИУМСКИ УСЛУГИ (АВМУ)

АВМУ, и осум месеци по одложувањето на изборот на заменик - директор на Агенцијата (октомври 2014 година), сè уште не го заврши овој процес и нема никакви информации зошто ова регулаторно тело е сè уште без заменик-директор.

МАЛКУ РАБОТА, А МНОГУ ПАРИ ЗА НОВОТО СЕДИШТЕ

Во периодот на мониторинг, април - јуни 2015 година, Советот на АВМУ одржа само девет седници на кои беа донесени четири правилници и неколку други подзаконски правни акти. АВМУ, исто така, ја усвои Програмата за обезбедување достапност до медиумите на лицата со сетилна попреченост¹, го донесе Кодексот за однесување на членовите на Советот и вработените во стручната служба², го одржа својот втор јавен состанок³ и го заокружи проектот IPA TAIB 2009⁴.

АВМУ, во изминатите три месеци, двојно ја намали својата активност и првенствено беше насочена кон подготовките за селење во новиот објект, за чија изградба и опремување планира да потроши дури 63 % отсто од вкупните приходи во 2015 година. Буџе-

тот на Агенцијата⁵, за оваа година, изнесува 208.959.720 (3.398.000 евра), а за нов објект и мебел ќе се потрошат дури 131.530.000 денари или над 2.138.000 евра. Едновремено, АВМУ за потребите на изградбата на новиот објект се задолжува со кредит во висина од 40 милиони денари или околу 650.000 евра. Вака проектираните финансии недвосмислено покажуваат дека Агенцијата, годинава, многу повеќе вложува во канцеларии и мебел отколку во регулирањето на медиумската сфера.

Дека АВМУ, во овој период на мониторинг, главно се занимаваше со својата селидба покажува фактот дека најмногу од донесените акти се однесуваат на нејзиното ново седиште:

- Одлука за потпишување на Анекс бр.2 кон Договорот за градење на административниот објект “Палата Панко Брашнарлов”, за изведување на непредвидени работи.⁶
- Одлука за потреба од јавна набавка: Финансиско-осигурителни услуги на новото седиште на Агенцијата во Скопје – деловен објект Палата „Панко Брашнарлов“.⁷
- Одлука за потреба од јавна набавка: Одржување на системот за снимање на ау-

1 http://www.avmu.mk/images/Programa_z_a_obe_zbeduvanje_pristap_do_mediumite_so_setilna_popre.pdf

2 http://www.avmu.mk/images/Kodeks_z_a_odnesuvanje_na_clenovite_na_Sovetot_i_vrabotenite_na_strucnata_sluzhba.pdf

3 http://www.avmu.mk/index.php?option=com_content&view=article&id=2297&lang=mk

4 http://www.avmu.mk/index.php?option=com_content&view=article&id=2287%3A-ipa-taib-2009-&catid=171%3Anastani&Itemid=504&lang=mk

5 http://www.avmu.mk/images/Finansiski_plan_na_Agencijata_z_a_audio_i_audiosvizuelni_mediumski_uslugi_z_a_2015_godina.pdf

6 http://www.avmu.mk/index.php?option=com_content&view=article&id=2209%3A-15-&catid=163%3A2015godinahronika&Itemid=487&lang=mk

7 http://www.avmu.mk/index.php?option=com_content&view=article&id=2310%3A--21---&catid=163%3A2015godinahronika&Itemid=487&lang=mk

дио-видео записи.⁸

- Одлука за промена на седиштето на Агенцијата за аудио и аудиовизуелни медиумски услуги.⁹

МАЛА ГРИЖА ЗА ЈАВНИОТ ИНТЕРЕС

На 13-тата седница на Советот на АВМУ, на 30 март 2015, советникот Зоран Фидановски предложи Агенцијата да упати јавен повик до МРТ, со кој ќе бара јавниот сервис да ги почитува законските одредби за објективен, непристрасен и професионален јавен радиодифузен сервис кој ги информира граѓаните за сите актуелни општествено-политички случувања. Во својот предлог, Фидановски наведе дека МРТ воопшто не ги објавува телефонските разговори презентирани од опозицијата, а оправдание за тоа наоѓа во соопштението на Јавното обвинителство од 3 февруари, во кое се бара медиумите да не ги објавуваат материјалите на опозицијата. Според Фидановски, ваквото барање е незаконско и Јавниот обвинител не може да се става во позиција на главен уредник на медиумите. По долга и жестока дискусија, главно насочена против предлогот на Фидановски, АВМУ одлучи да не ѝ упати јавен повик на МРТ и овозможи јавниот радиодифузен сервис да продолжи со кршењето на Законот и со дезинформирањето на јавноста.

Центарот за развој на медиуми потсетува дека АВМУ како регулаторно тело, согласно својот Деловник, има обврска пред граѓаните на Република Македонија да се грижи за заштита на нивните интереси во областа на аудио и аудиовизуелните медиумски услуги¹⁰. Бидејќи дел од медиумите и натаму

продолжуваат да не ги почитуваат интересите на граѓаните и не информираат професионално и објективно за актуелностите во државата, ЦРМ укажува на тоа дека тие не го почитуваат ниту членот 19 од Универзалната декларација за човекови права¹¹ според кој секој човек има право да добие информација и дека АВМУ мора да биде поактивна и да се однесува како вистинско регулаторно тело спрема сите медиуми, а особено спрема јавниот сервис кој се финансира од парите на граѓаните.

Објавувањето соопштенија¹² („Во контекст на известувањето за актуелните настани во државата, Агенцијата за аудио и аудиовизуелни медиумски услуги, ги потсетува медиумите дека својата улога - да ја информираат јавноста, треба да ја исполнуваат почитувајќи ги професионалните новинарски принципи и стандарди.

Притоа, особено е важно медиумите да и овозможат на јавноста слободно да го формира своето мислење така што ќе и обезбедат сеопфатни, објективни и непристрасни информации и ќе ги прикажуваат настаните со еднаков третман на различните гледишта и мислења. Секогаш кога е тоа можно информациите треба да бидат проверени и изворот да биде наведен. Доколку информацијата не може да се потврди или изворот бара да остане анонимен - тоа треба да биде јасно соопштено.

Медиумите треба да бидат исклучително внимателни при пренесувањето изјави кои во себе содржат навреди, клевети или нетрпеливост, за да не бидат злоупотребени за поттикнување на насилство или на дискриминација врз која било основа.“), ни оддалеку не ја исцрпува законската обврска на АВМУ да ги штити интересите на граѓаните во областа на аудио и аудиовизуелните медиумски услуги.

8 http://www.avmu.mk/index.php?option=com_content&view=article&id=2318%3A--21---&catid=163%3A2015godinahronika&Itemid=487&lang=mk

9 http://www.avmu.mk/index.php?option=com_content&view=article&id=2318%3A--22---&catid=163%3A2015godinahronika&Itemid=487&lang=mk

10 http://www.avmu.mk/images/Delovnik_zarabota_na_Agencijata_za_audio_i_audiovizuelni_mediumski_uslugi.pdf (стр. 2 член 7)

11 <http://www.un.org/en/documents/udhr/>

12 http://www.avmu.mk/index.php?option=com_content&view=article&id=2264%3A2015-05-15-13-10-26&catid=88%3Asoopstenija-media&Itemid=313&lang=mk

Дури и Кодексот за однесување на членовите на Советот и вработените во стручната служба на АВМУ, ги обврзува советниците да работат во насока на заштита на јавниот интерес и на задоволување на интересите на граѓаните во областа на аудио и аудиовизуелните медиумски услуги.¹³

¹³ http://www.avmu.mk/images/Kodeks_za_odnesuvanje_na_clenovite_na_Sovetot_i_vrabotenite_na_strucnata_sluzhba.pdf (член4)

МАКЕДОНСКА РАДИОТЕЛЕВИЗИЈА

ИЗВЕШТАЈ НА МРТ ЗА 2014 ГОДИНА

Македонската радиотелевизија (МРТ) има законска обврска, најдоцна до 31-ви март во тековната година, да достави до Собранието на РМ извештај за претходната календарска година. Програмскиот совет (ПС) на МРТ, Извештајот за 2014 година, го усвои токму на последниот ден од законскиот рок, а Собранието, пак, извештајот на МРТ го разгледуваше и го усвои заедно со финансискиот извештај, дури на 11 мај 2015.

Анализата на извештајот на МРТ за 2014 година, покажува дека овој документ се состои од посебни извештаи за реализираната програма на сите програмски сервиси на МРТ и дека сите тие имаат различен формат и не се воедначени. Некои од извештаите се наративни, без табели, некои се комбинирани, а некои се само табеларни.

Годишниот извештај за работата на МТВ1 во 2014, на пример, содржи табеларен приказ на сите содржини кои биле снимени и емитувани на информативната, културно-уметничката, образовната, играно-документарната и спортската програма на МТВ1. По големиот дел од програмските содржини се изработени од МРТ, како продуцент и копродуцент, а дел се откупени. Квантитативниот приказ покажува дека од вкупно 8.760 часови емитувана програма, 3.345 часови или дури 38% е од забавен формат. Информативната програма заедно со дневните информативни емисии (вестите), пак, опфаќа 25%, а дури 15.5% од програмата отпаѓа на промотивни и маркетинг содржини, дополнети со категоријата разно, за којашто не е јасно на што се однесува. Списокот на културно-уметнички содржини односно на содржини посветени

на музиката покажува дека МРТ главно ги промовира поп и фолк музиката, додека останатите музички правци или се малку застапени или воопшто ги нема.

ПРОГРАМСКИ СОВЕТ - ИЗБОРИ И РАЗРЕШУВАЊА

И во периодот април – јуни 2015 година, јавниот радиодифузен сервис беше крајно не-транспарентен и затворен спрема граѓаните и јавноста. МРТ, многу малку или речиси воопшто не објавува материјали и документи за своето тековно работење, иако за тоа има законска обврска. На интернет страницата на МРТ, не може да се најдат ниту документи за изборот и именувањето на директор, заменик-директор и надзорен одбор, нема дневни редови и записници од седниците на Програмскиот совет, а не се објавуваат ниту одлуките што ги носат раководните органи во МРТ.

Исто така, досега раководството на МРТ не одговори на ниту едно барање на Центрот за развој на медиуми за присуство и следење на седниците на Програмскиот совет и со ова ги прекрши член 122 од ЗААМУ и член 40 од Статутот на МРТ, според кои седниците на програмскиот совет на МРТ се јавни.

Јавниот радиодифузен сервис е исклучително бавен и во доставувањето информации од јавен карактер и речиси секогаш бараните документи ги доставува на последниот ден од законски предвидениот рок, а неретко се случува и да ги пречекори предвидените 30 дена.

Избор на директор - Оваа пракса се повтори и при доставувањето на документите за избор на директор, заменик-директор и надзорен одбор. Според добиените документи,

на конкурсот за директор се јавиле пет, додека за заменик-директор се пријавиле два лица. На овие раководни позиции се избрани истите лица кои и во претходниот период ги извршуваа функциите на директор и заменик-директор, Марјан Цветковски и Арун Ибраими.

Според пропозициите наведени во огласот, сите кандидати требаше да испратат еден плик со потребните документи и еден шифриран плик со програмата за работа. Клучот на шифрата на вториот плик требаше да биде во првиот плик, заедно со другите документи. Според записникот од седницата на Советот, советниците откако ги прочитале шифрираните програми, што ги добиле на самата седница, прво го откриле идентитетот на кандидатите, а дури потоа гласале. Се поставува прашањето, зошто воопшто било потребно програмата да биде под шифра, ако името на кандидатот било откриено пред самото гласање и советниците однапред знаеле за кого гласаат. Исто така, се поставува прашањето зошто советниците ги добиле и ги читале програмите на кандидатите на самата седница. На ваков начин, тие немале доволно време темелно да ги разгледаат доставените материјали од кандидатите и да донесат компетентна одлука за квалитетот на понудените програми. Инаку, Марјан Цветковски и Арун Ибраими биле едногласно избрани, додека останатите кандидати, Вангел Божиновски, Искра Попова, Иле Максимовски, Бране Стефановски не добиле ниту еден глас.

Избор на надзорен одбор - На конкурсот за избор на членови на надзорниот одбор на МРТ, се пријавиле петнаесет лица, а пристигнатите документи ги разгледала тричлена комисија на Советот, составена од: Снежана Клиничарова, Агим Лека и Јагнула Куновска. За членови на Надзорниот одбор на МРТ се избрани: Абедин Салија, Дарко Стефановски, Љупчо Зорески, Никола Ѓорчев, Бојан Петровски, Шкељзен Халими и Дафина Талева Хаџи-Васкова. Одлуката за избор на членови на Надзорниот одбор била донесена едногласно.

Она што загрижува во овој избор на членови на Надзорниот одбор е фактот дека дури петмина од избраните седум кандидати се вработени во државни институции, од кои дури двајца доаѓаат од канцеларијата на Претседателот на Владата. Дарко Стефановски е советник во Министерството за култура; Љупчо Зорески и Бојан Петревски, работат во Канцеларијата на Претседателот на Владата; Никола Ѓорчев е вработен во Министерството за надворешни работи, а Дафина Талева Хаџи-Васкова работи во Советот за унапредување и надзор на ревизијата на Република Македонија.

Ваквиот персонален состав на Надзорниот одбор всушност значи воспоставување директна контрола на државните институции и на власта врз работата на јавниот радиодифузен сервис и директно нарушување на неговата самостојност и независност.

Разрешување на уредникот на Собранискиот канал - Во овој период на мониторинг, Програмскиот совет едногласно ја разреши Снежана Котовска, од одговорен уредник на Собранискиот канал и на нејзино место ја именуваше Виолета Димовска.

Директорот на Заеднички функции, Горан Атанасов, усно ги образложил причините за предлогот за разрешување на Котовска, но тоа негово објаснување воопшто не е вклучено во записникот и останува нејасно зошто Котовска е разрешена. Од записникот се гледа и тоа дека барањето на уредништвото на МРТ не било комплетно, односно немало писмено образложение, па затоа имало потреба од дополнително усно појаснување. На крајот, дел од советниците предложиле, во иднина, задолжително да бидат доставувани писмени образложенија, а некои советници се пожалиле дека роковите за закажување на седниците се куси и дека материјалите не им се доставуваат навреме.

Она што фрла дополнителна сенка на разрешувањето и на именувањето на нов одговорен уредник на Собранискиот канал е тоа што јавноста воопшто не знае за оваа промена, како што не ги знае ни причините за

неа. Ова претставува уште еден показател за нетранспарентноста и целосното запоставување на јавниот интерес од страна на МРТ.

ИЗВЕШТАЈ НА ДРЖАВНИОТ ЗАВОД ЗА РЕВИЗИЈА

МРТ до Собранието на РМ го достави и извештајот на Државниот завод за ревизија за работата на МРТ. Ревизијата се однесува на 2013 и 2014 година, а била извршена во периодот 2 јуни – 1 јули 2014, додека завршната верзија на извештајот била изработена и испратена до МРТ во ноември 2014. Станува збор за ревизија на успешноста, односно на ефикасноста и ефективноста на финансиското управување и внатрешната контрола во МРТ.

Во овој извештај, ревизорите констатираа дека раководството на МРТ има преземено соодветни политики и конкретни активности за донесување и имплементирање на подзаконските и интерните акти за реализација на тековни работни активности, распределба на должностите и одговорностите, финансиските контроли, контролите во пристапот до ресурсите, како и општите и апликативни контроли во ИТ системот и системот на комуникација и размена на информации.¹⁴ Меѓутоа, во Извештајот се нотирани и извесни слабости и пропусти, како и области во кои би требало да се постигнат подобрувања. Исто така, во Извештајот е нотирана и законска неусогласеност, во поглед на обврските на јавните претпријатија кои произлегуваат од Законот за јавна внатрешна финансиска контрола и Стандардите за внатрешна контрола во јавниот сектор. Според Законот МРТ нема обврска за воспоставување финансиско управување и контрола додека пак, Стандардите

¹⁴ Државен завод за ревизија, Конечен извештај за извршена ревизија на успешноста ефикасност и ефективноста на системот на финансиското управување и контрола и внатрешната ревизија кај Јавното радиодифузно претпријатија Македонска радиотелевизија. Скопје: ноември 2014, стр. 1
Извештајот на ДЗР може да се најде овде: <http://sobranie.mk/materialdetails.nsp?materialId=b9efb2dd-2dda-4e31-8902e2280caedd6e>

не прават разлика меѓу типовите на субјекти и одредбите се однесуваат и на јавните претпријатија. Оттаму, ревизорите предлагаат овој проблем да се реши преку Законот за стандардизација, односно преку усвојување на ИСО стандардите.

Извештајот нотира неколку слабости во однос на ефикасноста и ефективноста на финансиското управување и внатрешната контрола кај МРТ. Според ревизорите, Правилникот за систематизација на работните места дава само општи насоки за работните обврски на вработените и ова негативно се одразува врз договорите за работа кои се исто така општи и оневозможуваат мерливост на извршувањето на работните обврски. Понатаму, МРТ нема изработено ниту акциски план односно програма за обуки на вработените, ниту пак, го има започнато процесор за ИСО сертификација на работните процеси, иако Директорот на МРТ, на една од седниците на Програмскиот совет, истакнал дека процесот е веќе започнат. Според ревизорите ова *„може да има влијание врз квалитетно извршување на работните задачи на вработените, намалување на квалитетот на контролните системи и зголемување на ризиците за осигурување на целите.“*¹⁵

Ревизорите утврдиле и дека во комисиите за попис во МРТ, членуваат лица вработени во Секторот за финансиско работење, како и дека некои пописни комисии воопшто не изработиле пописни листи за утврдената состојба со пописот на средства и објекти и нивните извештаите не содржат докази дека извршиле фактички проверки¹⁶.

Исто така, кога е во прашање единицата за внатрешна ревизија, забележано е дека нема назначено раководител, ревизори и овластени внатрешни ревизори, поради што оваа единица не ја извршува својата функција и *„не обезбедува објективно уверување и совети за функционирањето на финансиското*

¹⁵ Државен завод за ревизија, исто, стр. 15.

¹⁶ Исто, стр. 23

у̀правување и кон̀трола.“¹⁷ Со ова, МРТ всушност го крши Законот за јавна внатрешна финансиска контрола, во член 36, кој предвидува назначување на раководител, ревизори и внатрешни ревизори во оваа единица, како и член 40, со кој е предвидено изготвување ревизорски извештаи. Последниот извештај изработен од оваа единица во рамките на МРТ е од 2011 година.

Извештајот дава и препораки за отстранување на констатираните слабости.¹⁸ Програмскиот совет на МРТ го разгледал ревизорскиот извештај и едногласно заклучил дека тој реално ја одразува состојбата со работењето на МРТ.

ЕВРОВИЗИЈА

На изборот за песна на Евровизија, кој оваа година се одржа во Виена, се случи инцидент, односно Европската радиодифузна унија ги дисквалификуваше гласовите на Република Македонија. Наместо половина од гласовите да бидат од телевоутинг, а втората половина од стручно жири, Македонија гласаше единствено преку телефон и со тоа ги прекрши евровизиските пропозиции¹⁹.

МРТ се ограда од одговорност за овој инцидент и сè уште нема излезо со подробни информации и објаснување во јавноста за причините поради кои Македонија беше дисквалификувана. Бидејќи учеството на Евровизија е платено со пари на граѓаните, тие имаат право да знаат зошто гласањето беше суспендирано од Европската радиодифузна унија, кој е виновен за тоа и кој ќе понесе одговорност за срамниот инцидент.

МУЗИЧКА ПРОДУКЦИЈА

Во овој период продолжи спроведувањето на Законот за поддршка на домашната музичка продукција. На 15 мај беше објавена листата на прифатени и одбиени композиции на пр-

виот квартален конкурс во 2015 година. Листата на имиња на изведувачи кои се пријавуваат на овие конкурси, како и оние кои беа прифатени, се слични со оние од минатата година. Беа распишани вториот и третиот квартален конкурс, но до затворањето на овој извештај, сè уште не беа донесени односно објавени одлуките за избраните изведувачи.

¹⁷ Исто, стр. 3

¹⁸ Исто, стр. 25

¹⁹ http://www.eurovision.tv/page/news?id=full_voting_results_revealed_by_the_ebu

ЗАКЛУЧОЦИ

- АВМУ, и осум месеци по одложувањето на изборот на заменик-директор на Агенцијата (октомври 2014 година), сè уште не го заврши овој процес и нема никакви информации зошто ова регулаторно тело е сè уште без заменик-директор.
- АВМУ, во изминатите три месеци, двојно ја намали својата активност и првенствено беше насочена кон подготовките за селење во новиот објект, за чија изградба и опремување планира да потроши дури 63 % отсто од вкупните приходи во 2015 година. Вака проектираните финансии недвосмислено покажуваат дека Агенцијата, годинава, многу повеќе вложува во канцеларии и мебел отколку во развојот и унапредувањето на медиумската сфера.
- Бидејќи дел од медиумите и натаму не ги почитуваат интересите на граѓаните и не информираат професионално и објективно за актуелностите во државата, ЦРМ смета дека АВМУ мора да биде поактивна и да се однесува како вистинско регулаторно тело спрема сите медиуми, особено спрема јавниот сервис кој се финансира од парите на граѓаните, а кој воопшто не информира професионално, непристрасно и објективно.
- Јавниот радиодифузен сервис останува крајно нетранспарентен и затворен спрема граѓаните и јавноста. МРТ, многу малку или речиси воопшто не објавува материјали и документи за своето тековно работење, иако за тоа има законска обврска. На интернет страницата на МРТ не може да се најдат документи за изборот и именувањето на директор, заменик-директор и надзорен одбор, нема дневни редови и записници од седниците на Програмскиот совет, а не се објавуваат ниту одлуките што ги носат раководните органи во МРТ. Раководството на МРТ не одговори на ниту едно барање на Центарот за развој на медиуми за присуство и следење на седниците на Програмскиот совет кои треба да бидат јавни. Јавниот радиодифузен сервис е исклучително бавен и во доставувањето информации од јавен карактер и речиси секогаш бараните документи ги доставува на последниот ден од законски предвидениот рок, а неретко се случува и да ги пречекори предвидените 30 дена.
- Програмскиот совет на МРТ не ги испочитувал до крај сопствените пропозиции за избор на директор и заменик-директор односно советниците го откриле идентитетот на кандидатите пред чинот на гласање, иако уште во самиот оглас е наведено дека сите кандидати треба да испратат еден плик со потребните документи и еден шифриран плик со програмата за работа. Се поставува прашањето, зошто воопшто било потребно програмата да биде под шифра, ако името на кандидатот било откриено пред самото гласање и советниците однапред знаеле за кого гласаат. Исто така, се поставува прашањето зошто советниците ги добиле и ги читале програмите на кандидатите на самата седница. На ваков начин, тие немале доволно време темелно да ги разгледаат доставените материјали од кандидатите и да донесат компетентна одлука за квалитетот на понудените програми.
- Составот на новиот Надзорен одбор на МРТ покажува дека дури петмина од

избраните седум кандидати се вработени во државни институции, а од нив дури двајца доаѓаат од канцеларијата на Претседателот на Владата. Ваквиот персонален состав на Надзорниот одбор всушност значи воспоставување директна контрола на државните институции и на власта врз работата на јавниот радиодифузен сервис и директно нарушување на неговата самостојност и независност.

- Во овој период на мониторинг, Програмскиот совет едногласно го разреши одговорниот уредник на Собранискиот канал и именуваше нов. За разрешувањето и на именувањето на нов одговорен уредник на Собранискиот канал, како и за причините на оваа измена, јавноста воопшто не е информирана и ова претставува уште еден показател за нетранспарентноста и целосното запоставување на јавниот интерес од страна на МРТ.

НВО ИНФОЦЕНТАР

АНЕКС 1

МОНИТОРИНГ НА МЕДИУМИТЕ ЗА МЕДИУМСКИТЕ ЗАКОНИ И СЛОБОДАТА НА ИЗРАЗУВАЊЕ

(АПРИЛ - ЈУНИ 2015)

ПОДГОТВИЛЕ:
ЕЛЕНА СИМОНОСКА
БИЛЈАНА БЕЈКОВА

СКОПЈЕ, ЈУЛИ 2015

ВОВЕД

НВО Инфоцентарот, во рамките на Програмата на УСАИД за јакнење на независните медиуми и Проектот за одговорни медиуми и законодавни реформи во медиумската сфера кој го спроведува Центарот за развој на медиуми, реализира постојан мониторинг и анализа на јавната дебата во медиумите.

Оваа анализа ја опфаќа примената на Законот за медиуми и Законот за аудио и аудио-визуелни медиумски услуги, како и темите поврзани со медиумските слободи и слободата на изразување воопшто.

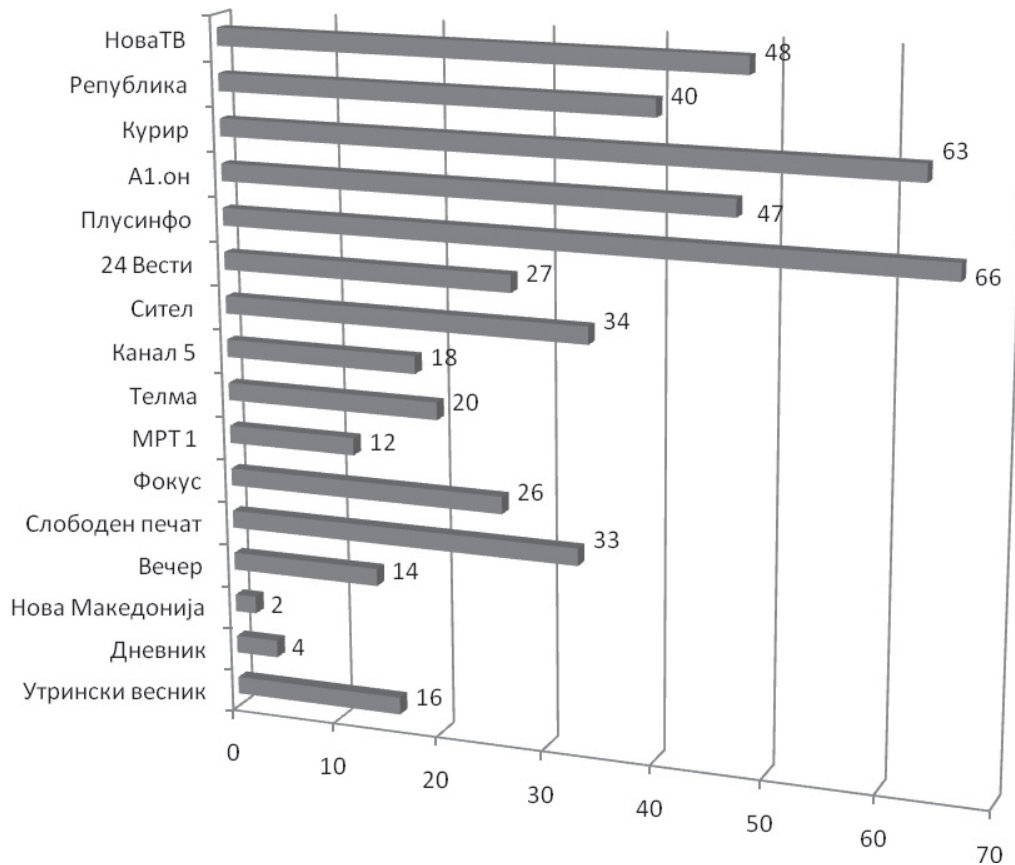
Во мониторингот се вклучени 16 традиционални и нови медиуми - весници: Утрински весник, Нова Македонија, Дневник, Слободен печат и Вечер; неделникот Фокус; телевизии (централни информативни емисии): Канал 5, Сител, Телма, МРТ1 и 24 Вести, и портали: А1.он, Куирин, Република, Плусинфо и НоваТВ.

Предмет на анализа се новинарските текстови и прилози, колумните, фотографиите и другите илустрации поврзани со написите и со темите вклучени во мониторингот.

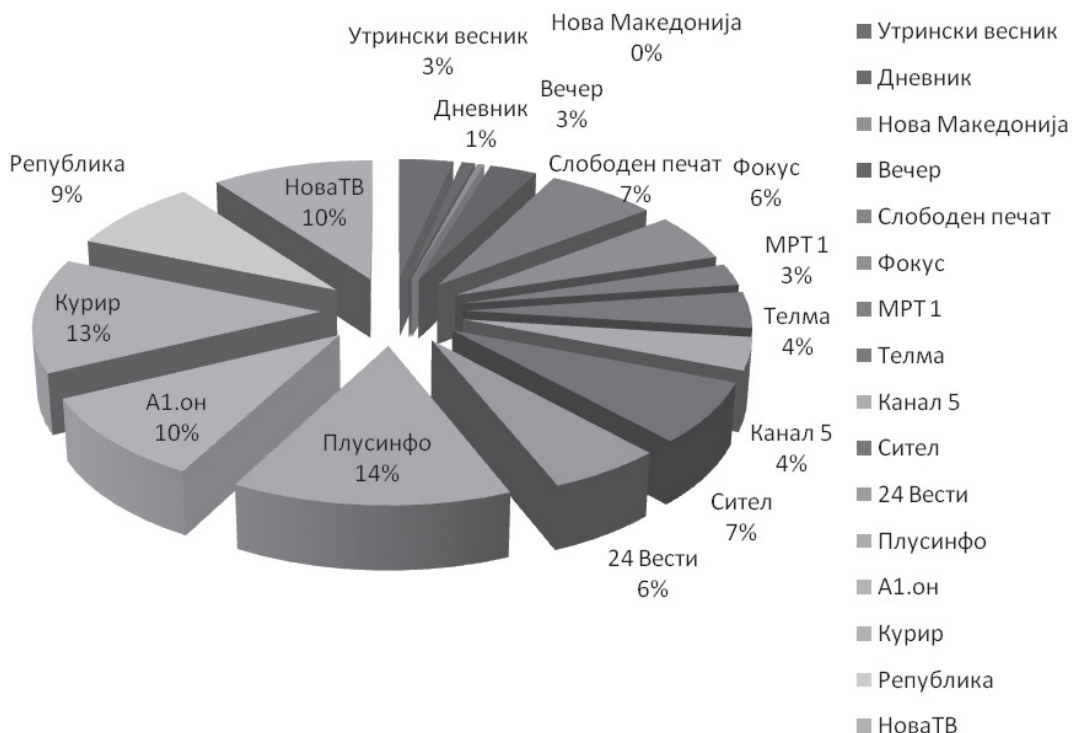
КВАНТИТАТИВЕН ПРЕСЕК

Во периодот од 1 април до 30 јуни 2015 година, во мониторираните медиуми се регистрирани вкупно 470 новинарски написи и прилози. Најголем број материјали беа објавени на порталите Плусинфо (66) и Куирин (63).

БРОЈ НА ПРИЛОЗИ ПО МЕДИУМ:

ПРОЦЕНТУАЛНА ПОДЕЛБА НА ПРИЛОЗИТЕ ПО МЕДИУМ:

КВАЛИТАТИВЕН ПРЕСЕК

Неколку интересни теми и случувања го одбележа овој период:

ОГРАНИЧУВАЊА ВО ВРШЕЊЕТО НА НОВИНАРСКАТА ПРОФЕСИЈА

Тензицната политичка состојба и длабоката општествена поделеност на „наши“ и „ваши“, почна да се манифестира и преку лични закани и физички пресметки со новинарите. Најмногу медиумски покриен беше случајот со „погребалниот венец“ анонимно доставен до домот на новинарот Борјан Јовановски.

Сите набљудувани медиуми ја пренесоа информацијата за настанот, како и бурните реакции на медиумските здруженија, граѓанскиот сектор и јавноста. Секако, интересно е да се забележи различната перспектива на медиумите во информирањето за овој настан.

Критичките медиуми се фокусираа на осуда на настанот, пренесување на апелите од домашната и маѓународната јавност и барањата кон власта да не ги остава ваквите случаи неистражени:

„Ова не е првпат новинар да добива смртни закани во земјата. Владејачката партија со години креираше атмосфера на омраза кон независните новинари. Новинарите кои ја криштуруваат владејачката партија честито се етикетираани како „предавници“ или „сирански шпиони“. Говорот на омраза кон новинарите никогаш не е осуден политички од страна на владејачката партија, ниту е преземена каква било правна постапка. Но, ова мора да запре сега“, рекоа од повеќе меѓународни новинарски здруженија.“ (Утрински весник, 22.04.2015)

„После смртта на Никола Младенов, нашиот колега, ниту не може да не изненади, со оглед на фактот што тој загина под сомнителни околности. Она што ние го бараме е полициска заштита за Борјан, вели новинарката Билјана Секуловска. Осуди осуди за смртната закана кон новинарот Борјан Јовановски уште Меѓународната и Европската федерација на новинари.“ (ТВ Телма, 22.04.2015)

„Провладиниот“ медиумски табор не ја пропушти приликата одново да ги оцрни новинарите гласни критичари на власта:

- МРТ1, во централната информативна емисија на 22 април 2015, објави коректен извештај од протестот на новинарите пред Владата на РМ: *„Осуда од новинарскиот здруженија и од политички партии за, како што велат, жртоворниот чин што се случи пред домот на новинарот Борјан Јовановски каде што неознаето лице остави жртоворен венец. Од ЗНМ велат дека Истражението на венец со ирака не последен здрав во домот на новинарот Јовановски е кукавички чин верен против сите новинари во Македонија. Македонската асоцијација на новинари (МАН) најверојатно го осудува ирака не последен жртоворен венец со ниту „Последен здрав“ на домашна адреса на новинарот Борјан Јовановски, од извесен иракач со кодно име Тодор Александров.“* Но само неколку минути подоцна, МРТ1 објави интервју со аналитичарот Александар Пандов на словено како „Битката за слобода на медиумите е неконзистентна“, во кое Пандов случајот на Јовановски го изедначи со повеќемесечниот притисок врз МРТ од страна на критичката јавност која од јавниот редиодифузер бара објективност

во известувањето и покриеност на сите општествени случувања. Па така, реагирањата на новинарите и граѓанскиот сектор, Пандов ги сведе на „приватна журка“, со акцент на тоа дека едни исти новинари и активисти селективно се борат за слобода на изразување, притоа дестабилирајќи ја државата: „*Кај нив е чиста пресметаност, значи тоа се луѓе илашени од Владе Милчин, т.е. од Фондацијата Сорос, да го прават тоа што го прават. И тоа они си го претвораат како приватна забава, како приватна журка. Значи неколку месеци наназад имаме пример за протестираат пред Македонската телевизија, ги навредуваат новинарите, самиот медиум како такав, на најразлични начини го навредуваат главниот уредник Горан Патрески, му претат со затвор, а никој од нив не кажа ниту еден единствен збор. Луѓето се влезени во сценарио кое го копираат од 2001 година. Тогаш беа организирани во „Доста е“, сега се во некој пленум, во дадена ситуација тие се во Новинарскиот пленум.“*

- Сличен пристап во информирањето за случајот Јовановски имаше и во прилозите на ТВ Сител. На суптилен начин, зборувајќи за сторителот како за лице кое ниту некој го видел, ниту пак, може да го опише, новинарот ја наведува публиката кон заклучокот дека настанот можеби и не се случил: „*Неизвестно лице кое никој не го видел и никој не може да го опише синоќа околу 19 часот доставило погребен венец пред вратата од домот на новинарот Борјан Јовановски. Неговата сопруга случајот веднаш го пријавила во полиција но дала премалку или речиси никакви информации со кои истрагата би можела да дојде до сторителот. Пријавителката според извори од истрагата не можела да даде никаков опис, па дури ни за полот и возраста на лицето кое го доставило венецот. Полицијата веднаш ги интервјуирала и соседите но и тие ијавиле дека во тој период на таа локација не забележа-*

ле движење на сомнителни лица... Ваква реакција недостасуваше кога активисти блиски до опозицијата им се закануваа на новинари дури и со физички ликвидации.“ (ТВ Сител, 22.04.2015)

- Курир отиде уште подалеку во дефокусирањето на јавноста, па во свој стил, а со јасна намера да ги дискредитира критичките медиуми, истакна дека настанот воопшто не се случил и дека е измислен од страна на Јовановски: „*Со оглед на жестока манипулација присујна на соросовите медиуми која добива на интензивност овие денови и која ја покажува нивната корумпираност, последниот настан со доставување на погребален венец до домот на Борјан Јовановски е целосно измислен настан кој има политичка цел.“* (Курир, 22.04.2015, наслов: Венецот со Борјан сами си го измислија за да се прогласуваат за жртви.); „*Јавноста е запознаена со низа афери на најголемиот опозициска партија поврзани со медиумите изминатите години. Новинарскиот труд на новинарите кои Заев ги нарекува професионални чинел во протекот околу 5 милиони евра годишно. Фондацијата СОРОС Македонија, чиј претседател Владимир Милчин е поранешен член на раководството на СДСМ, во своите години на делување општо над 93 милиони евра наменети директно за корумпирање на сите општествени сфери. Оваа фондација ги финансира медиумите како Плусинфо и Слободен печат на Бранко Героски, Либертас на Ацо Кабранов, Нова ТВ на Борјан Јовановски, Бриф на Ленче Николоска, А1.он на Предраг Петровиќ, Фокус, порталот Центар њуз и многу други нивни сайтови. Овие медиуми предничат во манипулациите и секојдневните конструкции против ВМРО-ДПМНЕ.“* (Курир, 22.04.2015, наслов: СДСМ со низа афери поврзани со медиумите-пазарена за новинари, заеднички фирми, милиониод СОРОС); „*Во јавноста јасно се покажа дека целта со наводното доставување на венец*

во домот на Јовановски не ништо друго, туку само креирање на фама и своевиден шрик за да се привлече вниманието на јавноста. Опозицискиот експонент во ваквото морбидно сценарио отидоа до тламу да купи нов венец реквизија, за да парадираат пред Владата и даваат изјави прогласувајќи се за жртви.“ (Курир, 23.04.2015, наслов: Борјан со измислениот венец му готвеше терен на Заев)

Медиумите информираа и за вербалната расправија меѓу новинарот Бобан Нонковиќ и новинарот и граѓански активист Петрит Сарачини:

„Бобан Нонковиќ е еден од носителите на црната пропаганда на овој режим. Неговиот „извештај“ од Брисел се синови и манипулации. Неговиот присуство во МИМ е срам за твта институција, за предавачите и за студентите.“ (Плусинфо, 09.04.2015)

„Насилството кон неискомисленци и новинари од поддржувачите на СДСМ продолжи со нова димензија. Дојсникот на државната агенција МИА Бобан Нонковиќ, во емисија на Радио Слободна Македонија раскажува за физичкиот напад врз него од Пејриќ Сарачини, активист и поддржувач на опозицијата.“ (Курир, 09.04.2015)

Опозициската СДСМ, на 22 април, во серијата објави на прислушувани телефонски разговори објави нова т.н. „бомба“ за директното мешање на владините функционери во уредувачката политика на Македонската радиотелевизија и неколку приватни национални медиумски куќи:

„Министерката Гордана Јанкуловска има шефтер не само за судии туку и за новинари. Снимките од телефонски разговори што ги емитуваше СДСМ, според јартијата, покажуваат како се бираат новинари, зошто тие сервилно ја испорачуваат секоја нарачка на Груевски и на власта и зошто МРТВ пренесува информации кои немаат врска со реалноста. Премиерот има најбуџетна недозволива контрола врз приватните медиуми Сител и Канал 5, рече Заев. Според Заев, се работи за заплеткани врски власт - медиуми, кои

укажуваат на злосторничко здружување.“ (ТВ Телма, 22.04.2015)

Објавените разговори, како и бурните реакции на медиумските здруженија ги објавија само критичките медиуми. Медиумите кои верно ги следат владините политики, продолжија да не ги објавуваат материјалите на опозицијата, дури ни тие кои директно се однесуваат на нивната работа. Тие како и во претходните неколку месеци објавуваа прилози со кои ги дискредитираат критичките медиуми и новинари, но и напорите на граѓанскиот сектор за подобрување на состојбата во медиумите и слободата на изразување воопшто:

„Јавноста ја мести низа афери на најголемиот опозициска партија поврзани со медиумите изминатите години. Новинарскиот труд на новинарите кои Заев ги нарекува професионални, чинел во просек по околу 5 милиони евра годишно. Фондацијата СОРОС Македонија, чиј претседател Владимир Милчин е поранешен член на раководството на СДСМ, во своите години на делување постои над 93 милиони евра наменети директно за корумпирање на сите општествени сфери. Оваа фондација ги финансира медиумите како „Плусинфо“ и „Слободен печат“ на Бранко Героски, „Либертас“ на Ацо Кабранов, „Нова ТВ“ на Борјан Јовановски, „Бриф“ на Ленче Николоска, „А1.он“ на Предраг Пејровиќ, „Фокус“, порталот „Центар нюз“ и многу други нивни сателити. Овие медиуми предничат во манипулациите и секојдневните конструкции против ВМРО-ДПМНЕ.... Во целиот амбиент и корумпирањето на медиумскиот сектор се додава и фаворизирањето и корумпирањето на целиот невладин сектор и безбројните сателити невладини организации кои се финансираат од парите на СОРОС Македонија, како на пример партискиот институт на СДСМ Прогрес, Контрапункт, Плоштад Слобода, Трансапетретност Македонија, Хелсиншкиот комитет за човекови права, Македонскиот центар за европско образование и многу други.“ (Република, 22.04.2015)

ЗА СОСТОЈБАТА СО МЕДИУМИТЕ ВО МАКЕДОНИЈА

Неколку домашни и меѓународни организации се огласија со наоди и реакции за состојбата со медиумите и слободата на изразувањето.

Речиси незабележано помина заедничката изјава на меѓународниот и македонскиот ПЕН центар, и нивната длабока загриженост за неовластениот надзор врз медиумите, како и од обидот на Јавно обвинителство за превентивно цензурирање на новинарите кои истражуваат наводи за владина корупција:

„Слободното изразување, јавно и приватно, во Македонија е под закана во пораст. Спроведената анкета во декември 2014, покажа дека повеќе од половина од македонските државјани чувствувале страв отворено да ги изразат своите мислења и дека речиси две третини сметаат дека се подложени на државно надгледување. Новинарите и активистите, често во фокусот на оприетите тактики насочени да ја поразат критиката на власта, се принудени на самоцензура пред стравот и надзорот, се наведува во соопштението.“ (Нова ТВ, 07.04.2015)

Реакцијата на Фридом Хаус, исто така, беше пренесена само од неколку критички медиуми.

„Македонија стрголаво паѓа на рејтинг листата на Фридом хаус. Состојбата со слободата на медиумите е оценета како уште полоша од минатата година, бидејќи е регистриран пад од еден поен и таа сега има 58. Македонија има најлош резултат на Балканот, а во последните 5 години покажува уназадување од 10 индексни поени ишува во извештајот.“ (ТВ Телма, 29.04.2015)

Извештајот на Здружението на новинари (ЗНМ) за тоа колку пари власта потрошила во медиумите за политички кампањи предизвика бурна реакција и широка медиумска покреност. Во својот извештај, ЗНМ побара владините кампањи да се регулираат со посебен закон, во кој ќе се забрани јавни институции да трошат пари за политичка пропаганда

во медиумите и јасно ќе се дефинира јавниот интерес на кампањите.

Мора да се забележи дека големата медиумска покреност на овој извештај од ЗНМ се должеше на демантите со кои прозваните медиумски куќи му возвратија на Здружението:

„Власта проши огромни средства за владини кампањи, кои најчесто немаат никаква врска со јавен интерес. Власта нејзините полицајци на арбитрарен начин ги прогласува за прашање на јавен интерес, што е незамисливо во едно демократско општество, во кое за секоја владина мерка се води жестока дебата околу нејзината оправданост. Со шест милиони евра прошиени во електронските и печатени медиуми за само три месеци власта станува еден од најголемите огласувачи во медиумите. Тоа претставува висок ризик за корупција и создава услови за влијание врз уредувачката политика, како се преттираат или не се преттираат одредени теми во општеството.“ (Плусинфо, 28.05.2015)

„За разлика од здружението кое вчера презентира таканаречена анализа, во име на вистината, ММА на граѓаните сака да им порача дека средствата кои се ислашени на нашите телевизии за емитување на јавни кампањи од општествен интерес во наредниот период се многукратно помали од тоа што беше презентирано на вчерашната прес конференција.“ (Вечер, 29.05.2015)

И регионалната конференција „Медиумите и јавниот интерес – ризици и предизвици“ во организација на ЦРМ беше проследена главно од критичките медиуми. Повеќето од објавите беа вест и најава за одржувањето на настанот, додека дискусијата и заклучоците од панелистите пренесоа единствено 24 Вести и Утрински весник:

„Македонија е една од земјите во регионот кои имаат најлоша состојба во медиумската сфера оценуваат дел од домашните но и странски експерти. Велат се поизразено е постоењето на провадини медиуми но и медиуми кои креираат лажна слика пред граѓаните и алармираат дека тоа може да биде погубно за народот.

Вие сѐ сега во малце полоша состојба како новинари во Македонија бидејќи не сѐ прифаќени како коректор на вистина а ниту една вистина на својот не може да се одржи ако нема некој кој што контролира. Луѓето кои се во вистина често паѓаат можат да се одалечат и од народот и од јавноста а тоа е погубно бидејќи едностранно губат критериуми и почнуваат да се однесуваат како да се избрани од Бог а не од народот а така можат да бидат и сменети по демократски пај се разбира, вели Гордана Виловиќ, универзитетски професор на факултет за политички науки Загреб.“ (24Вести, 03.06.2015)

Светскиот ден на слободата на медиумите, 3 мај, повеќето медиуми го одбележаа со пренесување на апелите од ЗНМ и ССНМ, за запирање на сите форми на притисоци кои медиумите и новинарите. Во „провладините“ медиуми не изостана ни обидот лошата состојба во Македонија да се релативизира преку објавувања црни статистики за лошата состојба со медиумите во светот.

Советот за етика на медиумите во Македонија, како една од поновите форми за саморегулација, ретко наоѓа место во објавените прилози. Неколките објави се извештаи од рекциите на Советот за конкретни случаи, без притоа да се направи обид за подлабока анализа.

Препораките на Групата од искусни експерти за системски прашања за владеење на правото поврзани со следењето на комуникациите откриени во пролетта 2015, или т.н. „Извештај на Прибе“, од 8 јуни 2015, не беа доволна причина за објавување прилози со темелна медиумска анализа или теми кои ќе поттикнат јавна дебата во медиумската сфера. Критичките медиуми објавија информации за извештајот, а некои и го објавија во целост²⁰.

„Во претходните се појавија дека сите медиуми мора да бидат ослободени од било каков политички притисок без мешање и закани, а медиумите треба да се дистанцираат од партијските политики и не треба да бидат

во служба на политичарите и политичките партии.“ (Нова ТВ, 20.06.2015)

Ретки беа извештаите и од јавните дебати организирани во т.н. „Камп на слободата“, на теми поврзани со медиумските состојби („Кој го зароби новинарството во Македонија?“, одржана на 22.06.2015 и “МРТ – Јавен сервис на граѓаните или огласна табла на Владата?”, одржана на 31.05.2015):

„Новинарите истражна дека потребни се коренити промени и во медиумствениот, односно транзиционен период пред изборите, особено во медиумите, бидејќи во Македонија според нив постојат луѓе кои се уште не се доволно добро информирани за политичките бомби на позицијата, но и генерално немаат објективна слика за политичките случувања, токму поради односот на провладините медиуми кон јавноста и нивното искривување на вистината.“ (А1он, 23.06.2015)

ОСВРТ НА СЛУЧУВАЊАТА СО МАКЕДОНСКАТА РАДИОТЕЛЕВИЗИЈА

Континуиранот притисок од страна на критичката јавност спрема јавниот радио-дифузен сервис продолжи и во овој период на набљудување.

Реакциите за тоа како и дали воопшто МРТ ја исполнува својата законска обврска да биде професионален и непристрасен јавен радиоидифузен сервис на граѓаните, продолжија со континуираните протести пред зградата на МРТ, организирани од генералот Стојанче Ангелов, претседателот на партијата „Достоинство“. Кон барањата и со реакции за работата на МРТ се приклучија Новинарскиот пленум и ЛГБТ заедницата во Македонија.

Новинарскиот пленум, во април 2015, започна со објавување рецензии на централните информативни емисии на МРТ1, како обид да ги разобличи манипулативните техники во известувањето на МРТ и да ги сврти вниманието на јавноста кон темите за кои МРТ не известува. Рецензиите, како и заклучоци-

²⁰ ТВ Телма, 19.06.2015, Што содржи извештајот на Прибе (целосен текст)

те од дебатата за состојбата, професионалниот интегритет и обврските на Македонската радиотелевизија како јавен сервис, одржана на 4 април 2015, единствено ги објавија неколку критички интернет портали:

„Турбулентната политичка состојба која ја споменува МРТВ, е причина повеќе зошто треба да се разговара за проблемите со кои се соочува јавниот сервис, кој е должен на граѓаните да им обезбеди постојано, целосно, непристрасно, праведно и навремено информирање. Јавен сервис, кој ќе го почитува Етичкиот кодекс на новинарите, и нема да застапува и/или штити ставови и интереси на одредена политичка партија, туку програмите кои ги создава ќе се водат исклучиво од јавниот интерес и ќе бидат заштитени од влијание на власта, партиите или други центри на моќ.“ (Плусинфо, 06.04.2015)

Како одговор на повиците на Новинарскиот пленум, МРТ се огласи со писмо во кое ја оцени поканата за дебата како задоцнета и тенденциозна: „Имало низа причини и поводи, години наназад да се отвори дебата за работењето на јавниот сервис па затоа се поставува прашањето – каде беа борците за професијата тогаш?“

Според извештаите за дебатата на ЗНМ „Каков јавен сервис и е потребен на Република Македонија“, одржана на 16 април, објавени главно во критичките медиуми, ставот на раководството на МРТ, инаку поддржан од АВМУ, е дека куќата треба да ги застапува интересите на државата и дека бележи напредок во професионалното извршување на својата работа:

„Рајќковски одговори дека доколку Јавното обвинителство побара да се прекине информативната програма на МРТВ, исто како што побара да не се емитуваат снимките кои ги објавува СДСМ, тие би го прифатиле и тоа и би ја прекинале програмата. Наместо терминот „јавен сервис“, го користеше терминот „државен сервис“, бидејќи Македонската телевизија била финансирана од државата и тие немало да отсепат од бранењето на нејзините интереси.“ (Фокус веб, 16.04.2015)

Инаку МРТ1 и во овој период, во централните информативни емисии, не ги пренесуваше реакциите и критиките упатен на нејзина адреса и продолжи да известува пристрасно, еднострано, тенденциозно и манипулативно. Односот кон фактите е селективен и секогаш мотивиран од намерата безрезервно и по секоја цена да се поддржат владините политики и ставови:

„Финансиска стабилност за стабилен јавен сервис. Ова е заедничката оценка од денешната дебата што ја организираа ЗНМ и МРТ. Имаше различни ставови дали треба или не да истои радиодифузната такса. Претседателот на новинарското здружение смета дека се потребни реформи.“ (МРТ, 16.04.2015)

НЕПРЕМОСТЛИВА БЕЗДНА ВО МЕДИУМСКАТА ПОДЕЛЕНОСТ

Трендот на комплетна дискредитација на секоја информација објавена во критичките медиуми од страна на „провладините мегафони“ продолжи со несмалено темпо. Во оваа континуирана хајка предничат Курир и Република, потоа следуваат Сител и Канал 5, како и Дневник, Вечер и МРТ. Преку оркестрирана серија написи и прилози кои се објавуваат неколку дена пред и неколку дена после поголеми општествени случувања (протести, меѓународни извештаи за состојбите во земјава, објавување на „бомбите“ на опозицијата и др.) се обидуваат да ја убедат јавноста дека средствата што критичките медиуми ги добиваат преку грантови и донации, главно од Фондацијата Отворено општество Македонија (ФООМ), но и од УСАИД и западноевропските амбасади, претставуваат „директно политичко опозициско дејствување, корумпирање на медиумите и убивање на новинарството“. Едновремено, овие медиуми, не само што ги ставаат под прашање веродостојноста и демократските капацитети на критичките медиуми, туку изнесуваат и обвинувања дека работат на штета на државните интереси.

„За според анализичариите СДСМ и нивните медиумски пројекционисти со тоа

дека така наречените бомби немаат ефект и граѓаниите повеќе се интересираат за реалните проблеми отколку за бомбите, се обидуваат на секаков начин да извлечат политичка полза втурнувајќи ја Македонија во destabilization.“ (Сител, 20.04.2015)

„Во продолжение ги сублимираме 10-те најголеми лаги чиј интензитет и објавување продолжува во тесен нитервар меѓу порталите контролирани од СДСМ и СОРОС, кој ќе измисли поголема лага.“ (Курир, 13.05.2015)

„Во текот на неколку часа медиумите на Сорос пренесоа десетина различни вести со тојшно сировствена содржина. Притоа, секоја следна вест беше сировствена со преходна, но тие воопшто не беа идентифицирани што тоа преходно ишувале. Тоа покажува дека немаат, благо кажано, доволен професионален стандард и дека пред се служат за пропаганда на СДСМ. Со вакво однесување и честите лаги, го зазубија кредибилитетот и довербата во јавноста.“ (Република, 06.06.2015)

ЗАКЛУЧОЦИ:

- Критичките медиуми редовно информираат за актуелните настани и процеси поврзани со медиумската сцена, загрозувањето на слободата на медиумите и слободата на информирање и изразување;
- Очигледен е обидот на провладините медиуми да ги игнорираат процесите поврзани со медиумската сцена, посебно со загрозувањето на слободата на медиумите и слободата на информирање и изразување, а вината за актуелните состојби на медиумска сцена да им ја припишат на дел од критичките медиуми, на опозицијата и на граѓанскиот сектор;
- Новинарите главно ги пренесуваат изјавите и ставовите на домашните и странските актери од областа на медиумите, како и на домашните и странски политичари. Во прилозите изобилуваат вести и извештаи, поретко коментари, а анализи речиси и да нема.
- МРТ продолжи со пристрасно, еднострано, тенденциозно и манипулативно известување. Односот кон фактите е селективен и секогаш мотивиран од намерата безрезервно и по секоја цена да се поддржат владините политики и ставови.